

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Juhász István ügyvéd (cím) által képviselt név (cím) felperesnek, a dr. Tóth Erika ügyvéd (cím) által képviselt név Biztosító Zártkörűen működő Részvénytársaság (cím) alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2007 december 5. napján meghozott, 61.A.P.29.855/2005/62. számú ítélete ellen, az alperes részéről 65. és 66. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel meg nem támadott részét nem érinti, fellebbezett rendelkezései közül a nem vagyoni kártérítésre vonatkozó rendelkezést helybenhagyja, a keresetveszteség és jövedelempótló járadék tekintetében pedig az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és ebben a keretben az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítja.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2004 január 5-én közlekedési baleset során gerincvelő zúzódással, vizenyővel, és bevérzésekkel járó nyaki gerinc sérülést szenvedett, melynek következtében mind a négy végtagra kiterjedő bénulás, izomtónus reflex és érzéskiesés, továbbá vizeletürítési képtelenség jött létre. Az egy évig tartó intézeti rehabilitációs kezelés eredményeként állapota fokozatosan javult, jobb alsó és felső végtagjának mozgása csaknem teljessé vált, a bal alsó végtagon közepes, a felső végtagon kismértékű javulás következett be, míg incontinenciája megszűnt. Lakáson belül önállóan, egyébként támbottal járóképes, de koordinációs zavara miatt járása bizonytalan. Bal felső végtagjának valamennyi nagy és kisizületében csak minimális szakaszos aktív mozgás lehetséges. Bal felső végtagján kifejezett, alsó végtagján enyhébb izomsorvadás és izomerő-csökkenés észlelhető. Balesetből eredő munkaképesség-csökkenése véglegesen 100 % mértékű, II. csoportú rokkant. A

felperes rendszeres munka végzésére nem alkalmas, önmaga ellátására csak nehézségekkel képes. A felperes a balesetet megelőzően 1999-től kőműves egyéni vállalkozóként tevékenykedett. 2002 évig vállalkozói személyi jövedelem adó hatálya alá, majd 2003-tól egyszerűsített vállalkozói adó hatálya alá jelentkezett be. Vállalkozása 2003 évben 6.487.000 bruttó bevételt ért el, míg 2004-ben a - 2003-ról áthúzódó teljesítéssel együtt - 6.175.000 Ft bevételre tett szert.

A felperes módosított keresetében kórházi napidíjból és jövedelem-kiesésből származó vagyoni kárai, jövedelempótló járadék, valamint nem vagyoni kára megtérítésére kérte kötelezni az alperest. Az alperes ellenkérelmében a kereset jogalapját nem vitatta, a kórházi ápolási költségeket meghaladóan azonban a kereset elutasítását kérte, mert álláspontja szerint az általa megfizetett nem vagyoni kártérítéssel a felperes nem vagyoni hátrányát kiegyenlítette, míg a felperes kiesett keresete a társadalombiztosítási szolgáltatások révén megtérül.

Az elsőfokú bíróság ítéletével 32.408.671 Ft és kamatai, továbbá 2008 január 1. napjától kezdődően havi 473.518 Ft járadék megfizetésére kötelezte az alperest. Az elsőfokú bíróság a döntését a következőkkel indokolta: Mivel az alperes a kártérítési felelősség jogalapját nem tette vitássá, a felperesnek az alperes védekezésére figyelemmel bekövetkezett kára mértékét kellett bizonyítania. A balesetet megelőző évben 6.167.862 Ft nettó jövedelmet ért el. A Ptk. 356. § (1) és (2) bekezdése, valamint 357. § (1) bekezdése értelmében a jövedelempótló járadék alapjául ez a jövedelem volt irányadó. Ugyanakkor figyelemmel volt a bíróság arra is, hogy az EVA kulcs 2006 október 1-től 25 %-ra módosult. A felperes elérhető, és megtérült jövedelmének különbözete 17.057.091 Ft nettó, bruttó 26.402.671 Ft volt. A 2008 január 1-től esedékes járadék összegénél a 6.487.000 Ft bruttó jövedelemből kiindulva, 25 % adókulcsra, 65.595 Ft értékcsökkenésre, és 385.543 Ft további kiadásra figyelemmel, évi 4.414.112 Ft nettó jövedelmet vett alapul, ami havi 367.843 Ft-nak felel meg. Ebből 61.933 Ft megtérül nyugdíj és járadék formájában, így a felperes nettó jövedelemvesztesége havonta 305.910 Ft. Ennek jövedelemadóval növelt bruttó értéke 473.518 Ft. Alaptanul hivatkozott az alperes arra, hogy a felperes jövedelemvesztesége kiszámításánál a járadékfizetés alapjául általa választott minimálbért kell tekinteni. A felperesnek az 1997. évi LXXX. tv. 19. § (1)-(3) bekezdései, valamint 29/A § (1) bekezdése értelmében csupán a minimálbér összege után volt járulékfizetési kötelezettsége, és a 29/A § (3) bekezdése alapján csupán lehetősége volt ennél magasabb összeg után járulékot fizetni. Az aggálytalan szakértői vélemény, valamint a perben beszerzett iratok alapján megállapítható a felperes bevétele, továbbá az is, hogy a vállalkozási szerződések alapján anyagköltsége nem merült fel. Sem az iratok, sem a tanúvallomások alapján nem merült fel arra adat, hogy a felperes munkavállalót foglalkoztatott volna. Mindezek alapján a szakvéleményben meghatározott költségeket kellett a bevételével szemben figyelembe venni. A nem vagyoni kártérítés tekintetében az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a Ptk. 355. § (1) bekezdése alapján 10.000.000 Ft az a kártérítési összeg, amely alkalmas a felperest ért nem vagyoni hátrányok kiegyenlítésére. Mérlegelési körébe vonta azt a körülményt is, hogy a felperest olyan életkorban érte a sérülés, amikor gyermekei

nagyobb anyagi támogatásra szorultak, és ebben az időszakban kellett volna megalapoznia idősebb, nyugdíjas korát is. Az alperesnek az általa a per alatt megtérített 4.000.000 Ft-ot meghaladóan további 6.000.000 Ft nem vagyoni kártérítést kell tehát fizetnie. Meg kell továbbá térítenie a 4.000.000 Ft-nak a kár bekövetkezése és a kártérítés kifizetése közötti időszakra járó késedelmi kamatát is. A kamatfizetésre azért kötelezte az alperest, mert a 2004 január 5-től 2004 november 16-ig tartó kórházi ápolásra figyelemmel menthetőnek minősítette, hogy a felperes csupán 2004 március 17-én tett kárbejelentést az alperesnél. Erre figyelemmel a Ptk. 360. § (1) bekezdése alapján a kár bekövetkezésétől kötelezte késedelmi kamat megfizetésére az alperest.

Az ítélet ellen annak részbeni megváltoztatása iránt az alperes terjesztett elő fellebbezést, a kereset 3.006.000 Ft-ot meghaladó elutasítását kérve. Fellebbezésében a kórházi ápolási költségeket nem támadta, és 3.000.000 Ft erejéig a nem vagyoni kártérítés összegét sem tette vitássá. Azért támadta az elsőfokú bíróság döntését, mert a felperes által elszenvedett nem vagyoni hátrányokkal, továbbá a baleset bekövetkezésekor fennállott ár- és értékviszonyokkal arányban nem álló mértékű nem vagyoni kártérítést állapított meg. Emellett sérelmezte a jövedelempótló járadék megítélését is. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság olyan igazságügyi könyvszakértői véleményre alapozta ebben a körben az ítéletét, amely a felperes jövedelemvesztésének meghatározására nem alkalmas. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem a felperes társadalombiztosítási járulékából kiindulva, az annak alapjául vett minimálbér alapján állapította meg a felperes balesetet megelőző jövedelmét. Sérelmezte, hogy a könyvszakértő és vele egyezően az elsőfokú bíróság is figyelmen kívül hagyta azt, hogy a felperes vállalkozásával szükségképpen költségek merülnek fel, amelyeket az általa elért bevételből le kellett volna vonni. Hangsúlyozta, hogy önmagában az a körülmény, hogy mint az EVA hatálya alá bejelentkezett egyéni vállalkozónak ezekkel a költségekkel tételesen nem kell az adóhatósággal szemben elszámolnia, nem jelenti azt, hogy ilyen költség nem merülhet fel. Sérelmezte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a felperesnek alkalmazottja volt, amely nyilvánvaló költségvonzattal jár; álláspontja szerint a felperes nyilatkozata és a tanúvallomások ellentétben állnak a büntető eljárás során elhangzott nyilatkozatokkal abban a tekintetben, hogy B. Z. alkalmazottja volt-e a felperesnek vagy sem. Hivatkozott arra is, hogy szükségképpen rendelkeznie kellett alkalmazottal a felperesnek, hiszen egymaga 2003 évben nem tehetett szert nagyobb árbevételre, mint 2004 évben, két alkalmazottjával. Sérelmezte emellett a megállapított havi nettó járadékösszegnek a bruttósítását is. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletében a szakvéleménnyel kapcsolatos észrevételeit nem említette meg, ezzel kapcsolatos indokolást az ítélet nem tartalmaz.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az első fokú ítélet helybenhagyására irányult.

A Pp. 228. § (4) bekezdése alapján fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett az első fokú ítéletnek az alperest marasztaló rendelkezése 3.006.000 Ft erejéig, míg a

keresetet elutasító rendelkezés 2.000.000 Ft nem vagyoni kártérítés és havi 84.773 Ft járadék erejéig.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a fellebbezés részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés körében a tényállást helyesen állapította meg, és az irányadó jogszabályok helyes alkalmazásával hozta meg döntését is. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének indokolását annyiban tartja szükségesnek kiegészíteni a jogalap tekintetében, hogy az alperes kártérítési kötelezettsége a Ptk. 346. § (1) bekezdése folytán irányadó 339. § (1) bekezdése, valamint a 171/2000 Korm. rendelet alapján áll fenn.

A felperest a baleset következtében nem vagyoni károsodás érte, amely vagyoni mércével megmérhetetlen, így a polgári jogi védelem módja - a kártérítés - a sérelemhez képest valójában inadekvát. A nem vagyoni károknak pénzbeli egyenértékük voltaképpen nincs, így azok szoros értelemben vett megtérítéséről nem is lehet szó. A pénzbeli kártérítésnek a nem vagyoni károknál az a funkciója, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodjék, amely az elszenvedett sérelemért körülbelül egyenértékű, másnemű előnyt nyújt. Ezért nem volt helye a nem vagyoni kártérítés mértékének meghatározása körében azokat a vagyoni természetű hátrányos változásokat is figyelembe venni, amelyek a felperes jövedelmi, vagyoni viszonyaiban következtek be a balesetben elszenvedett sérüléseivel összefüggésben.

A bíróságnak a nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásánál arra kell törekednie, hogy a károkozás idején fennálló értékviszonyoknak megfelelő, olyan mértékű pénzbeli ellentételezést állapítson meg, amely alkalmas a károsultak által elszenvedett károsodás megközelítő kompenzálására. A Fővárosi Ítéltábla azt a körülményt, hogy a felperes egy éven keresztül teljes végtag bénulásban és incontinentiában szenvedett, majd állapota részlegesen javult, ám ennek ellenére bal végtagjait csak korlátozottan tudja használni, lakáson kívüli közlekedéséhez támbotra szorul, munkaképességét teljes egészében elveszítette, együttesen értékelve úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság által meghatározott nem vagyoni kártérítés - a felperes előbb említett vagyoni természetű sérrelmeit figyelmen kívül hagyva is - alkalmas a felperest ért nem vagyoni hátrányok megközelítő kiegyenlítésére. Ezt a kártérítést az elsőfokú bíróság az említett körülmények okszerű mérlegelésével, a balesetkori ár- és értékviszonyokkal arányban állapította meg.

Az alperes fellebbezése támadta a keresetvesztésre vonatkozó rendelkezéseket is.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 356. § (1)-(2) bekezdései, valamint 357. § (1) bekezdése alapján helyesen indult ki a felperes jövedelempótló járadékának megállapításánál a balesetet megelőző évben elért jövedelméből. Alaptalanul hivatkozott arra az alperes, hogy a felperes a balesetet megelőző jövedelmét a társadalombiztosítási

járadék alapja szerint kell megállapítani. Ugyanakkor tévedett az elsőfokú bíróság is, amikor a szakértő által meghatározott összeget tekintette a felperes elmaradt jövedelmének. Önmagában az a körülmény, hogy a felperesnek az egyszerűsített vállalkozói adó szabályai értelmében tételesen nem kell elszámolnia az adózásnál a ráfordításaival, hanem egy jogszabály által meghatározott kulcs szerinti adó megfizetésével teljesíti az adófizetési kötelezettségét, nem jelenti azt, hogy a felperesnek a vállalkozásával összefüggésben nem is keletkeznek költségei. Ha a M. Kkt.-vel kötött vállalkozási szerződése alapján anyagköltsége nem is merül fel, de a munka elvégzésével, továbbá vállalkozása fenntartásával kapcsolatos költségek alól nyilvánvalóan nem mentesül, ilyenek egyebek között az ügyvitellel, könyveléssel, irodaszerekkel, gépek- berendezések pótlásával, közlekedéssel, alkalmazottakkal, alvállalkozókkal, stb. kapcsolatos kiadások, amelyek annak ellenére szükségszerűen felmerülnek egy kőműves vállalkozásban, hogy azokkal az adóhatóság felé tételesen nem kell elszámolni. Az első fokú eljárásban a keresetvesztesség tekintetében beszerzett adatok a megnyugtató döntés meghozatalához nem elégségesek. Az elsőfokú bíróság nem oldotta fel azt az ellentmondást, amely a büntetőeljárás során tett nyilatkozatok és a felperes perbeli nyilatkozatai között mutatkoznak B. Z. alkalmazásával összefüggésben. Ugyancsak nem derítette fel - az alperes szakvéleményre tett észrevételei ellenére -, hogy a felperes jövedelemszerző tevékenysége milyen kiadással járt együtt.

Az ítélet tábla álláspontja szerint a szükséges bizonyítás lefolytatása, a szakvélemény kiegészítése elrendelésének elmulasztása a keresetvesztesség körében az első fokú ítéletet megalapozatlanná teszi. A bizonyításnak e körben történő kiegészítése a fellebbezési eljárás kereteit lényegesen meghaladja, ezért ebben a keretben szükséges a tárgyalás kiegészítése.

A megismételt eljárásban szükséges annak tisztázása - erre irányuló bizonyítási indítvány esetén B. Z. tanúkihallgatása során -, hogy alkalmazottja volt-e a felperesnek. Ennek tisztázását követően a szakértői vélemény kiegészítése útján fel kell deríteni azt is - egyéb adat híján a felperes utolsó tételes költségelszámolását alapul véve -, hogy a felperes vállalkozásában milyen költségek jelentkeztek. Ennek eredményeként állapítható csak meg a felperes által elért jövedelem, melyhez képest határozható meg az elmaradt jövedelme is.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítélet tábla a Pp. 239. §-a alapján a fellebbezési eljárásban is irányadó 213. § (2) bekezdése alapján részíteleket hozott, és a nem vagyoni kártérítés tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben helybenhagyta, míg a keresetvesztesség és járadék tekintetében a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte.

Mivel az ítélet tábla részíteleket hozott, a pernyertesség - pervesztesség aránya nem állapítható meg, így a perköltségről nem rendelkezett.

, 2008 július 2.

Dr. Molnár Ambrus s. k. a tanács elnöke Dr. Németh László s. k. előadó bíró Dr.
Szücs József s. k. bíró
A kiadmány hiteléül: Gosztola Edit Erzsébet tisztviselő